

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

**TANZANYA BİRLEŞİK
CUMHURİYETİ**

Onur BİLGEN - Darüsselam Ticaret Müşaviri

TANZANYA GENEL EKONOMİK BİLGİLER

Başkenti: Dodoma (Siyasi başkent), Darüsselam (Ticari başkent)

Nüfus: Yaklaşık 60 Milyon (1 milyon civarında insan Zanzibar'da yaşamaktadır.)

Yüzölçümü: 945.203 km²

GSYİH (2019): 62,24 milyar \$

GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%, 2019): 5,791

Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - \$, 2019): 1.122,12

Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %-2019): 3,464

İhracat (Milyar \$, 2019): 4.946.709

İthalat (Milyar \$, 2019): 11.573.604

D.B. İŞ YAPMA KOLAYLIĞI SIRALAMASI: 141/190 (2019)

PARA BİRİMİ/KUR: 1 \$ = 2.300 Tanzanya Şilini (TZS)

TÜRKİYE – TANZANYA İKİLİ TİCARET VERİLERİ (Bin \$)

Yıl	İhracat	İhracat Değ. %	İthalat	İthalat Değ. %	Hacim	Denge
2016	95.556	-18	23.094	-33	118.650	72.462
2017	115.828	21	48.737	111	164.565	67.091
2018	225.363	95	41.052	-16	266.415	184.311
2019	226.103	0	29.751	-28	255.854	196.352

- ❖ Darüsselam, yaklaşık 6 milyon nüfus ile ülkedeki en büyük ticaret ve liman şehridir.
- ❖ Ülkenin diğer önemli şehirleri olan Arusha ve özerk statüyü haiz adası Zanzibar adası turizm; Mwanza, Simiyu, Lindi, Mtwara, Morogoro, Iringa, Mbeya, Kagera, Tanga ve Singida tarım; Geita, Manyara, Arusha, Mara ve Tabora ise madencilik sektörleri açısından önemli şehirlerdir. Darüsselam ve Pwani bölgeleri ise sanayii anlamında önem arz etmektedir.
- ❖ Tanzanya'nın temel olarak ihracatı: İnciler ve Değerli Taşlar, Altın, Taze Meyveler, Tütün ve İşlenmiş Tütün Mamulleri, Yağlı Tohum, Kahve ve Çay, Balık ürünlerinden müteşekkilen; ithalatı Mineral Yakıtlar, Makine ve Nükleer Reaktörler, Ulaşım Araçları, Elektrikli Cihazlar, Ecza Ürünleri, Demir-Çelik ve Plastiklerden teşkil olmaktadır.
- ❖ GSYİH'nin sektörler itibariyle dağılımı:
 - ❖ Tarım: %23,4,
 - ❖ Sanayi: %28,6,
 - ❖ Hizmetler: %47,6
- ❖ İstihdamın sektörel olarak dağılımı:
 - ❖ Tarım: %64,88,
 - ❖ Sanayi: %6,81,
 - ❖ Hizmetler: %28,32

TANZANYA GENEL BİLGİLER

- ❖ Ülkenin ithalatında ilk 5 ülke: Çin, Hindistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Güney Afrika
- ❖ Ülkenin ihracatında ilk 5 ülke: Güney Afrika, Hindistan, İsviçre, Belçika, Kenya
- ❖ Tanzania'da genel olarak tüm malların dağıtımını toptancılar ve perakendeciler tarafından yapılmaktadır. Toptancılar tarafından ithal edilen mallar gümrük antrepolarına nakledilmekte ve daha sonra lokal perakendecilere sevk edilmektedir. Perakendeciler satın aldıkları malları, gümrük vergilerini ödedikten sonra (malların gümrüğü girişte ödenmemiş ise) genellikle tek bir ürün grubunda ihtisaslaşmış küçük mağazalarda satmaktadırlar.
- ❖ Ülkede temel olarak nakit ödeme yöntemi kullanılmaktadır. Tanzania'da kredi kartı kullananlar, nüfusun yaklaşık %1'ini teşkil ettiği için bu yöntem fazla tercih edilmemektedir. Cep telefonu operatörü nezdindeki hesap üzerinden ödeme (bu yöntem M-Pesa olarak anılmaktadır) kullanılan bir başka yöntemdir.
- ❖ Tanzania Standartlar Bürosu / The Tanzania Bureau of Standards (TBS) ülkede standartlardan sorumlu kuruluştur. Anılan kurum genel itibarıyla ithalat ve ihracat denetimleri, uygunluk ve standart kontrolü, test etme, muayene ve belgelendirmeden sorumludur. İlaç, tıbbi cihaz ve tanılamaların (diagnostics) güvenliğinden, kalitesinden ve etkililiğinden sorumlu kuruluş Tanzania Tıbbi İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu/ Tanzania Medicines and Medical Devices Authority (TMDA)'dur.
- ❖ Tanzania'da 1 Şubat 2012 tarihinden itibaren Sevk Öncesi İnceleme Sistemi / Pre-Shipment Verification of Conformity (PVoC) sistemi yürürlüğe konulmuştur.

TANZANYA GENEL BİLGİLER

- ❖ Tanzanya'da mevcut olan riskler:
 - ❖ Yavaş işleyen hantal yapıdaki bürokrasi,
 - ❖ Lojistik, teknik, idari altyapı eksikliği
 - ❖ Bazı sektörler için kalifiye eleman eksikliği,
 - ❖ Limanlarda yaşanan sıkışıklık
 - ❖ Vergi, gümrük ve liman otoritelerinin uygulamaları,
 - ❖ Gümrük işlemlerinde yeknesak olmayan uygulamalar
 - ❖ Oturum ve çalışma izinlerinin pahalı olması, sözkonusu izin süreçlerinin meşakkatli olması ve uzun sürmesi
- ❖ Firmalarımızın sıkıntı yaşamamaları adına, iyi ve ehil bir gümrük firmasından, mali müşavir ve avukattan destek almaları tavsiye olunmaktadır.
- ❖ Dolandırıcılık vakalarına karşı önlem olarak firmalarımızın, karşı tarafça gümrükleme vb. kisveler altında ön ödeme istenmesi durumunda kesin surette ön ödeme yapmamaları, ürün ulaşmadan ödeme gerçekleştirmemeleri ve güvenli ticaret için gerekli önlemleri almaları tavsiye olunur.
- ❖ Ülkede; bakır, altın ve çeşitli tarımsal emtiaların (kaju fıstığı vb.) ticaretinde dolandırıcılık vakalarıyla karşılaşılmaktadır. Firmalarımızın bu alanlardaki ticaretlerinde çok dikkatli olmaları önerilmektedir.

TANZANYA DIŐ TİCARET REJİMİ

- ❖ Genel olarak Tanzanya'daki ithalat/ihracat rejimi liberal bir mahiyete sahiptir.
- ❖ Son dönemlerde yapılan reformlar ile ihracat ve ithalat için lisanslar büyük ölçüde kaldırılmış olup, yalnızca sağlık ve güvenlikle ilgili ürünlerde lisans uygulaması geçerlidir.
- ❖ Ticari düzenlemeler ve standartlar yalnızca tüketicinin sağlığının korunması ile ilgilidir.
- ❖ Ülkede gümrük vergisi oranı %0 ila %100 bandı arasında değişmektedir. Ortalama gümrük vergisi oranı %25 olmakla beraber, birtakım ürünlere (örneğin; tıbbi cihaz ve ilaç) %0 gümrük vergisi uygulanmaktadır.
- ❖ Akdedilen iki ve çok taraflı ticaret anlaşmalarına veya yatırım teşvik paketlerine binaen çeşitli ürünlere gümrük muafiyetleri tanınmaktadır.
- ❖ Hassas ürünler %100'e varan gümrük vergisi oranlarına tabi olabilmektedir. Ayrıca, Doğu Afrika Topluluğu dışından gelen ürünlere %18 KDV uygulanmaktadır.
- ❖ Doğu Afrika Gümrük Birliği çerçevesinde; Tanzanya, Doğu Afrika Topluluğu dışından ithal edilen ürünlere, Doğu Afrika Topluluğu ortak gümrük tarifesini uygulamaktadır. Tarifeler; hammaddeler için %0, kullanılmış endüstriyel ürünler için %10 ve tüketim malları için %25'tir.

- ❖ **Gelir Vergisi**
- ❖ **Kurumlar Vergisi**
- ❖ **Stopaj Vergisi**
- ❖ **KDV**
- ❖ **ÖTV**
- ❖ **Gümrük Vergisi**

- ❖ **National Social Security Fund (Ulusal Sosyal Sigorta Fonu)-NSSF**
- ❖ **Public Service Social Security Fund-PSSSF**
- ❖ **National Health Insurance Fund-NHIF**

POTANSİYEL ARZ EDEN ALANLAR

❖ Gıda, Tarım ve Hayvancılık

❖ Madencilik

❖ Altyapı/Ulaştırma

❖ Enerji

❖ Turizm

❖ İlaç ve Tıbbi Cihaz

❖ İnşaat

YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

- ❖ Yabancı yatırımların koordinasyonu ve geliştirilmesi ile ilgili kurum, 1997 tarihli Tanzania Yatırım kanununu ile kurulmuş olan Tanzania Yatırım Merkezi/Tanzania Investment Center (TIC)'dir.
- ❖ Mali Teşvikler:
 - ❖ Yatırım malları, bilgisayar ve bilgisayar ekipmanı, ham maddeler ve belli sektörler için-tarım, hayvancılık, balıkçılık, ilaç ve tıbbi cihaz ve otomotiv- için yedek parça ithalatında Gümrük vergisi muafiyeti.
 - ❖ Yarı mamüller için %10 Gümrük vergisi muafiyeti
 - ❖ KDV ötelemesi vb.
- ❖ Mali Olmayan Teşvikler
 - ❖ Arsa tahsisinde kolaylık (ücretsiz arsa tahsis edilmemektedir.)
 - ❖ TIC bünyesinde Tek Durak Kolaylaştırma Merkezi (One Stop Facilitation Centre)
 - ❖ Net karın ve yatırım temettülerinin transfer garantisi (transfer için %10 oranında vergi kesilmektedir.)
 - ❖ Projede çalışacak 5 yabancı çalışana kadar otomatik izin vb.
- ❖ Tanzania Yatırım Merkezi üzerinden yatırım yapacak yabancı yatırımcı, en az 500.000 ABD doları yatırım yapacak şekilde proje sunup teşvik belgesi almalıdır. Yerel yatırımcılar için bu kısıt 100.000 ABD Doları olarak belirlenmiştir. 50 milyon ABD Doları üzerinde yatırım yapacak yabancı yatırımcı stratejik yatırımcı olarak değerlendirilir. Yerel yatırımcılar için stratejik yatırımcı olabilme eşiği 20 milyon ABD Dolarıdır.
- ❖ İhracat İşleme Bölge (Export Processing Zone) ve Özel Ekonomik Bölgeler (SEZ)'de yatırım imkanı.

- ❖ **Tanzanya Şilini (TZS) gelirleri kısıtlama olmadan Amerikan Doları'na çevrilebiliyor bankalar üzerinden.**
- ❖ **Yetkilendirilmiş banka üzerinden karı çıkartma serbestisi bulunmaktadır. Bu konuda limit bulunmamaktadır. Yalnızca, kar yurtdışına çıkartılırken %10 oranında repatriated tax ödenmektedir.**
- ❖ **1999 tarihli Arazi kanununa göre (Land Act of 1999) bütün araziler Tanzania devletine aittir.**
- ❖ **Bütün araziler devlete ait olduğundan Özel Arazi ve emlak sahipliği söz konusu değildir.**
- ❖ **Yabancılar, yatırım amacıyla Tanzania kanunlarına göre Őirket kurdukları takdirde arazi ve emlak üzerinde kullanım hakkı elde edebilirler. Bunun içinde Tanzania Yatırım Merkezine başvurup, gerekli teşvik belgesini almaları gerekmektedir. Genel olarak yabancılar,**

- ❖ **Tanzanya; Hint Okyanusu'na nazır kritik coğrafi konumu ile Doğu Afrika'da lojistik açıdan kritik önemi haiz bir pozisyondadır. Bu minvalde, Tanzanya'daki ulaşım ağları, özellikle de Darüsselam Limanı; Malavi, Uganda, Ruanda, Zambiya, Burundi ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti gibi denize kapalı olan bölge ülkelerinin denize erişimlerini sağlamaktadır.**
- ❖ **Tanzanya'nın ihracat ve ithalat hacminin yaklaşık %90'ı Darüsselam Limanı üzerinden taşınmaktadır.**
- ❖ **Ülkenin Hint Okyanusu'nda bulunan ana limanları: Darüsselam, Mtwara ve Tanga'dır.**
- ❖ **Karayolları ülkede en yaygın kullanılan ulaşım biçimi olup; yolcu taşımacılığının %90'ı, yük taşımacılığının ise %75'i karayolları üzerinden gerçekleştirilmektedir.**
- ❖ **Demiryolu taşımacılığı karayollarından sonra gelen en yaygın 2. Taşıma biçimi olup, Tanzanya'daki ana ulaşım koridorları üzerinden uzun mesafeli yük taşımacılığı anlamında da kritik önemi haizdir.**
- ❖ **Tanzanya'da hâlihazırda 58 tane havalimanı bulunmaktadır. Ülkedeki en önemli havalimanı Darüsselam'da bulunan Julius Nyerere Uluslararası Havalimanı (JNIA) olup, ülkedeki hava taşımacılığı özelinde yolcu taşımacılığının %80'i, kargo taşımacılığının ise %70'i adı geçen havalimanı üzerinden gerçekleştirilmektedir.**

- ❖ İnşaat ve müteahhitlik sektörü ülkede yıldan yıla büyümektedir. Önemli altyapı, ulaştırma, enerji ve konut projeleri-Örneğin; Standard Gauge Railway (SGR) Demiryolu projesi, Nyerere Hidroelektrik Santrali Projesi, Darüselam Metrobüs Projesi yürürlüğe konulmuştur. Dolayısıyla, inşaat malzemelerine olan talepte artmıştır.
- ❖ Sektörün, 2018'de GSYİH'ye katkısı %26,4'tür. 2019'un ilk çeyreğinde %13,2 oranında büyüme kaydedilmiştir.

Önemli Projeler

❖ Halihazırda icra edilen projeler:

- ❖ Tanzania'da demiryolunun modernizasyonuna yönelik olarak Standard Gauge Railway (SGR) projesi uygulamaya geçmiştir. Adı geçen projenin 1. ve 2. fazlarının inşası Yapı Merkezi firmamız tarafından üstlenilmiştir
- ❖ Nyerere Hidroelektrik Santral Projesi
- ❖ Darüsselam Metrobüs Projesi 2.Faz
- ❖ Bagamoyo-Tanga Yolu Projesi
- ❖ Kigogo Busisi Köprü Projesi

❖ Beklenen Önemli Projeler

- ❖ SGR Demiryolu Projesinin 3. ve 4. fazları (415 km),
- ❖ Yeni havaalanları inşaatı ve mevcutların rehabilitasyonu,
- ❖ Şehirlerarası yol inşaatı ve rehabilitasyonu (3.000 km),
- ❖ Uganda-Tanzanya ham petrol boru hattı projesi (East African Crude Oil Pipeline),
- ❖ Bagomoyo Liman,
- ❖ Enerji İletim Hatları,
- ❖ Enerji projeleri
- ❖ Darüsselam Metrobüs Projeleri-4. ve 5. 6. Fazlar,
- ❖ Kırsal elektrifikasyon projesi,
- ❖ Tanzania-Ruanda Bağlantı Yolu,
- ❖ Tanga Limanı'nın Rehabilitasyon

FIRSATLAR

- ❖ Nüfus artış hızının yüksekliği ve artan oranda şehirleşme
 - ❖ Tanzania'da yıllık bazda şehir nüfusu %5,2 oranında büyümekte olup, 21 yüzyılın ortasında ülke nüfusunun yarısının şehirlerde yaşayacağı öngörülmektedir.
- ❖ Enerji alanındaki potansiyel (Doğalgaz, yenilenebilir enerji, elektrifikasyon çabaları)
- ❖ Başkentini Dodoma'ya taşınması yönündeki çalışmalar.

RİSKLER

- ❖ Lojistik, teknik, idari altyapı eksikliği
- ❖ Limanlarda yaşanan sıkışıklık
- ❖ Gümrük ve liman otoritelerinin uygulamaları,
- ❖ Gümrük işlemlerinde yeknesak olmayan uygulamalar
- ❖ Yavaş işleyen hantal yapıdaki bürokrasi
- ❖ Oturma ve çalışma izinlerinin pahalı olması, sözkonusu izin süreçlerinin meşakkatli olması ve uzun sürmesi

TÜRKİYE-TANZANYA ARASINDAKİ İKİLİ TİCARET

TÜRKİYE-TANZANYA İKİLİ TİCARET RAKAMLARI

Yıl	İhracat \$ / Bin	İhracat Değ. %	İthalat \$ / Bin	İthalat Değ. %	Hacim \$ / Bin	Denge \$ / Bin
2008	52.636	74	14.033	17	66.670	38.603
2009	55.281	5	11.078	-21	66.359	44.204
2010	89.319	62	14.332	29	103.651	74.987
2011	170.772	91	21.788	52	192.561	148.984
2012	130.394	-24	26.022	19	156.416	104.372
2013	140.669	8	43.069	66	183.739	97.600
2014	151.823	8	34.902	-19	186.725	116.921
2015	116.380	-23	34.564	-1	150.945	81.816
2016	95.556	-18	23.094	-33	118.650	72.462
2017	115.828	21	48.737	111	164.565	67.091
2018	225.363	95	41.052	-16	266.415	184.311
2019	226.103	0,3	29.751	-28	255.854	196.352
2019 (1-10)	180.919	0	26.730	-14,6	207.649	154.188
2020 (1-10)	167.758	-7	31.748	18,8	199.506	136.010

Türkiye'nin Tanzanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (2018-2019)

GTİP	Ürün Adı	2018 (\$)	2019 (\$)	Dğş. (%)
721420	KÖŞELİ ÇUBUKLAR (ÇENTİK, YİV, OLUK VB ŞEKİL BOZUKLUKLARI OLAN)	12.304.807	14592381	18,59089704
730890	DEMİR/ÇELİKTE DİĞER İNŞAAT-AKSAMI	8.987.771	12.695.036	41,24788004
210210	CANLI MAYALAR	8.946.315	7.184.375	-19,69458934
110311	BULGUR VE İRMİK; BUĞDAYDAN	4.047.142	6.889.752	70,23746634
250300	HER NEVİ KÜKÜRT (SÜBLİME, PRESİPİTE VE KOLLOİDAL KÜKÜRT HARİÇ)	13.466.207	6.453.534	-52,076082
961900	HİJYENİK HAVLULAR VE TAMPONLAR, BEBEK BEZLERİ VE BENZERİ HİJYENİK EŞYA	6.292.854	5.535.294	-12,03841691
730820	DEMİR/ÇELİKTE KULELER VE PİLONLAR	11.043.822	5.522.789	-49,99204985
871631	TANKER RÖMORK VE YARI RÖMORKLAR	5.237.109	4.599.232	-12,17994508
310240	AMONYUM NİTRATIN ANORGANİK MADDELERLE KARIŞIMLARI	5.908.344	4.382.500	-25,82523969
151219	AYÇİÇEĞİ TOHUMU YAĞLARI (DİĞER)	2.282.602	3.949.388	73,02131515

Türkiye'nin Tanzanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (2019/11-2020/11)

GTİP	Ürün Adı	2019/11 (\$)	2020/11 (\$)	Dğş. (%)
721420	KÖŞELİ ÇUBUKLAR (ÇENTİK, YİV, OLUK VB ŞEKİL BOZUKLUKLARI OLAN)	13.064.925	9.959.608	-23,76834923
190219	MAKARNA; YUMURTASIZ (PIŞİRİLMEMİŞ)	2.568.807	6.405.588	149,360423
730890	DEMİR/ÇELİKTEN DİĞER İNŞAAT-AKSAMI	10.698.540	5.687.273	-46,84066237
871631	TANKER RÖMORK VE YARI RÖMORKLAR	3.169.832	5.584.783	76,18545715
210210	CANLI MAYALAR	6.378.563	5.097.671	-20,08120011
110311	BULGUR VE İRMİK; BUĞDAYDAN	6.327.345	4.681.750	-26,00766988
250300	HER NEVİ KÜKÜRT (SÜBLİME, PRESİPİTE VE KOLLOİDAL KÜKÜRT HARİÇ)	6.444.931	4.596.130	-28,68612558
110100	BUĞDAY UNU/MAHLUT UNU	2.591.708	4.304.452	66,08553124
340111	TUVALET İÇİN (TIBBİ ÜRÜNLER DAHİL)	3.376.246	3.887.338	15,13787799
961900	HİJYENİK HAVLULAR VE TAMPONLAR, BEBEK BEZLERİ VE BENZERİ HİJYENİK EŞYA	5.123.467	3.433.020	-32,994201

Türkiye'nin Tanzanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (2018-2019)

GTİP	Ürün Adı	2018 (\$)	2019 (\$)	Dğş. (%)
240120	TÜTÜN (TAMAMEN/KISMEN SAPLARI KOPARILMIŞ, DAMARI ÇIKARILMIŞ)	19.639.577	18.822.576	-4,159972488
890800	SÖKÜLECEK GEMİLERLE, SUDA YÜZEN SÖKÜLECEK DİĞER ARAÇLAR	17.050.095	4.637.015	-72,80358262
240130	TÜTÜN DÖKÜNTÜLERİ	1.297.789	2.042.296	57,36733783
120740	SUSAM TOHUMU	1.444.870	968.007	-33,00386886
520100	PAMUK (KARDESİZ, TARANMAMIŞ)	97.103	442.010	355,1970588
120991	SEBZE TOHUMLARI	276.370	354.041	28,10399103
080132	KAJU CEVİZİ; KABUKSUZ	107.166	264.978	147,259392
030752	AHTAPOTLAR (OCTOPUS SPP.); DONDURULMUŞ	439.182	221.094	-49,65777286
030463	NİL LEVREĞİ (LATES NİLOTİCUS) FİLETOLARI; DONDURULMUŞ	78.647	144.580	83,83409412
090240	SİYAH ÇAY (FERMENTE EDİLMİŞ) (> 3 KG. HAZIR AMBALAJLARDA)	83.864	142.165	69,51850615

Türkiye'nin Tanzanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (2019/11-2020/11)

GTİP	Ürün Adı	2019/11 (\$)	2020/11 (\$)	Dğş. (%)
240120	TÜTÜN (TAMAMEN/KISMEN SAPLARI KOPARILMIŞ, DAMARI ÇIKARILMIŞ)	18.864.563	17.160.454	-9,033387097
720839	SICAK MAMUL DEMİR, ÇELİK RULO (KALINLIK<3MM. DİĞER)	-	7.056.736	-
710812	ALTIN (DİĞER İŞLENMEMİŞ ŞEKİLLERDE OLANLAR, PARA YERİNE KULLANILMAYAN)	-	2.689.759	-
890800	SÖKÜLECEK GEMİLERLE, SUDA YÜZEN SÖKÜLECEK DİĞER ARAÇLAR	4.637.015	2.138.310	-53,88606679
520100	PAMUK (KARDESİZ, TARANMAMIŞ)	442.010	1.832.415	314,5641501
720838	SICAK MAMUL DEMİR, ÇELİK (RULO KALINLIK 3-4, 75MM. DİĞER)	-	1.667.100	-
120740	SUSAM TOHUMU	1.246.886	1.456.577	16,81717495
240130	TÜTÜN DÖKÜNTÜLERİ	1.663.476	1.165.396	-29,9421212
120991	SEBZE TOHUMLARI	337.847	299.875	-11,23940719
080132	KAJU CEVİZİ; KABUKSUZ	272.439	212.807	-21,8882025

TANZANYA'DAN RESİMLER

TEŞEKKÜRLER

Darüsselem Ticaret Müşavirliği

darusselem@ticaret.gov.tr